

Методологія філологічних досліджень

Кредити та кількість годин:

денна форма 4 ECTS; 120 годин: 12 лекційних, 20 практичних, 88 самостійна робота; залік

заочна форма 4 ECTS; 120 годин: 2 лекційних, 6 практичних, 112 самостійна робота; залік

I. Опис навчальної дисципліни

Дисципліна спрямована на вивчення сучасного стану філологічної науки та перспектив її розвитку, поглиблює знання провідних методів сучасних лінгвістичних та літературознавчих досліджень.

Надстрімкий розвиток технології, стихійність і гіпермобільність їх розповсюдження зумовлюють докорінні зміни у сфері комунікації і перевертають уявлення про закони функціонування тексту. Це поняття у сучасному соціокультурному просторі набуває все ширшого значення і фігурує як багатшарова, відкрита система, що регулює / відтворює комунікативні процеси, водночас множаючи форми свого існування. У добу, головною ознакою якої є текстоцентризм, специфічно нові завдання постають перед філологом. Це вже не тільки тлумачення окремих творів і виявлення загальних закономірностей літературного процесу. Насамперед, ідеться про винайдення результативних та універсальних моделей розуміння тексту, зокрема сучасної літератури, з урахування неминучості застосування інтремедіального, кроскультурного, міждисциплінарного підходів. У курсі запропоновано огляд і характеристику актуальних методів аналізу художніх текстів.

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – ознайомити здобувачів вищої освіти з методологічним інструментарієм та етапами виконання наукового дослідження в галузі мовознавства у контексті когнітивно-дискурсної наукової лінгвістичної парадигми, що репрезентує сучасний поліпарадигмальний простір мовознавчої науки; сформувати компетентного, творчого словесника, готового до креативної професійної діяльності; розширити базовий обсяг знань магістрантів у галузі теорії літератури, ознайомити з розмаїттям методологій вивчення художніх текстів, а також підготувати до самостійної науково-дослідницької роботи.

Завдання:

- схарактеризувати антропоцентризм як базовий принцип сучасної лінгвістики;
- визначити й схарактеризувати головні наукові парадигми в галузі лінгвістики;
- визначити предмет та проблематику дослідження таких пріоритетних галузей знань, як психолінгвістика, комунікативна лінгвістика, когнітивна лінгвістика, лінгвоконцептологія, ономазіологія, семасіологія, зіставна лінгвокультурологія та ін.;
- схарактеризувати основні методи наукових досліджень в галузі лінгвістики у контексті когнітивно-дискурсної наукової парадигми;
- визначити пріоритетні підходи до вивчення мовних одиниць у вищій школі;
- визначити й схарактеризувати основні етапи виконання науково-дослідницької роботи з української мови та презентації її результатів;

- ознайомлення з актуальними літературознавчими концепціями ХХІ сторіч;
- опанування сучасними прийомами та методами аналізу художнього тексту;
- збагачення літературознавчого інструментарію, термінологічного та категорійного запасу.
- формування уявлення про рухомість теоретичної структури та естетичних критеріїв.

Завдання навчальної дисципліни – розвинути та набути такі компетентності:

ЗК 1. Здатність вільно володіти українською мовою як усно, так і письмово, комунікативно доцільно й виправдано використовувати мовні ресурси для досягнення запланованого прагматичного результату.

ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним, виявляти зусилля для постійного самовдосконалення.

ЗК 3. Здатність шукати, опрацьовувати й аналізувати інформацію з різних джерел.

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність працювати автономно й у команді, діяти згідно з чинними етико-правовими нормами, бути відповідальним у колективі.

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Навички використовувати інформаційні й комунікаційні технології.

ЗК 11. Здатність планувати, організовувати, здійснювати та презентувати наукове теоретичне і прикладне дослідження в галузі філології.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї, творчо використовувати набутий багаж знань у типових і нестандартних ситуаціях.

ФК 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК 5. Уміння усвідомлювати методологічне, організаційне та правове підґрунтя, потрібне для науково-дослідницької та інноваційної роботи в галузі української філології, ефективно презентувати її різним цільовим аудиторіям, використовуючи сучасні комунікативні технології та захищаючи інтелектуальну власність.

ФК 6. Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з української мови та літератури для вирішення професійних завдань.

ФК 7. Здатність вільно використовувати спеціальну термінологію в обраній галузі філологічних досліджень.

III. Результати навчання

Здобувачі освіти оволодіють такими програмними результатами:

ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати й утілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН 2. Упевнено володіти українською та англійською мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати своїх досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в галузі української філології.

ПРН 7. Аналізувати, порівнювати та класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПРН 8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства.

ПРН 10. Збирати й систематизувати мовні та літературні факти, інтерпретувати різностильові та різножанрові тексти.

ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власний погляд на них та його обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, постійно вдосконалюючи власну мовнокомунікативну компетентність.

ПРН 14. Створювати, аналізувати, порівнювати й редагувати різножанрові тексти, зважаючи на їхню наукову / естетичну цінність і стилістичні особливості, комунікативну мету та цільову аудиторію.

ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних завдань і проблем, що потребує оновлення й інтеграції знань, часто в умовах неповної / недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 17. Планувати, організовувати, здійснювати та презентувати наукове теоретичне і прикладне дослідження в конкретній філологічній галузі.

IV. Програма навчальної дисципліни (структура дисципліни)

№	Тема дисципліни
1.	Науково-дослідницька робота студентів як один із напрямів самостійної роботи у закладі вищої освіти та інтелектуальна праця
2.	Антропоцентризм як базовий принцип сучасної лінгвістики
3.	Сучасний стан філологічної науки та перспективи її розвитку
4.	Виконання мовознавчих досліджень у контексті проблематики когнітивно-дискурсної лінгвістичної парадигми
5.	Перспективні галузі знань, сформовані на стикові з лінгвістикою Традиційні та новітні методи наукового дослідження з української мови
6.	Етапи виконання наукової роботи з української мови, її технічне оформлення, підготовка до захисту та критерії оцінювання
7	Підготовка й захист наукових повідомлень
8	Проблема методу у літературознавстві.
9	Літературознавча методологія: генезис. Народження поетики (античність), нормативна поетика (класицизм). Історизм як інтерпретаційна позиція (реалізм). Феноменологія: будова літературного твору, його естетична функція.
10	Психологія творчості і літературознавчих психоаналіз.
11	Структуралістський та поструктуралістський підходи до прочитання тексту. Деконструкція та інтрепретація. Семіотика. Наратологія.
12	Методи інтертекстуального прочитання. Принцип інтертекстуальної побудови художнього образу. Типологія інтертекстуальності.
13	Постмодерні літературознавчі практики: феміністична критика і фемінізм; гендерна критика; постколоніальна критика; неомарксистська критика; екокритика. Генетична критика – нові обрії текстології.

